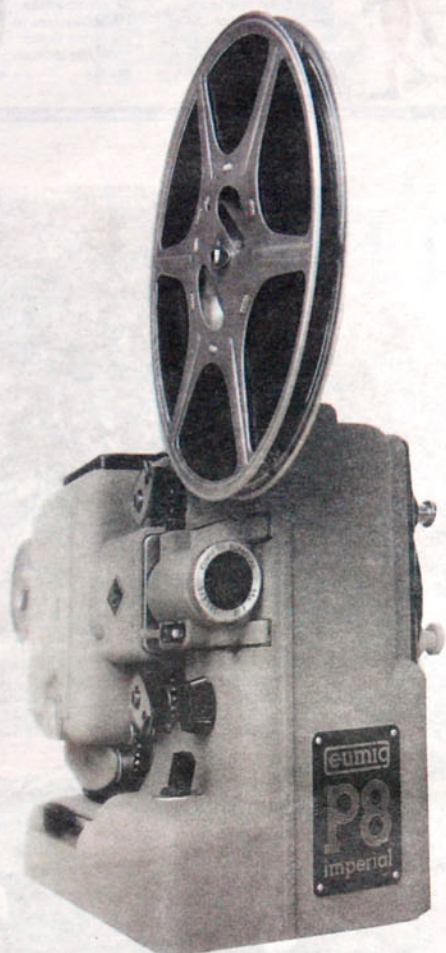

Entusiast räddar vårt filmkulturarv

Under skoltiden fängslades han av det knattrande ljudet från filmprojektorn, den högtidliga berättarrösten och den värld han flyttades till. När han på 90-talet ville låna Disney's *Vår vän atomen* fick han beskedet att den hade slängts. Nu försöker han rädda så många 16-millimetersfilmer han kan.

När Henrik Persson började samla in film var han ute i elfte timmen. Flera företag som distribuerade skolfilmer planerade att förstöra filmerna och några AV-centraler (ljud och bild) hade redan gått över till video eller dvd.

Henrik ringde ett av företagen och berättade vad han tyckte om att förstöra detta kulturarv.

"Du har rätt", sa direktören. "Om några

veckor ska fyra bolag mötas för att diskutera vad vi ska göra med filmerna. Skriv ett brev till mig om saken."

Beslutet blev att Henrik kunde få ta över hela filmsamlingen.

Skolfilmerna förvarades på skolor och AV-centraler runt om i landet. Henrik ringde upp samtliga. Ett av de större partierna hittade han i Uddevalla.

– Jag hyrde en lastbil och fyllde flaket med tolv pallar, de vägde flera ton. Fortfarande är jag på jakt efter ett lager historiska skolfilmer som ska finnas kring Arlob i Skåne.

Idag har det blivit tio ton filmer förutom projektorer, videospelare, redigeringsmaskiner, skioptikonbilder, diabilder och ljudband.

Filmerna staplades i ett gammalt skyddsrum utanför Mariestad.

– Det är konstruerat under kalla kriget och ska klara en direktträff av en 350-kilosbomb. Här finns kök, matsal, växel och sovplatser för 80 personer. Det är en perfekt plats för filmerna. Svalt, torrt och inbrottsäkert. Idag är skyddsrummet sålt till ett privat fastighetsföretag, men

hyrs av Mariestads kommun. Henrik betalar 500 kronor i månaden för lokalerna. En mindre del använder han för att långtids-lagra kartonger med bokföringspapper från företag och statliga verk.

– Det är en av mina företagsidéer. Bokföringen måste sparas i tio år och företagen har inte plats. Jag har redan hämtat 90 fyllda arkivkartonger.

IVRIGT SMÅSPRINGER HAN MELLAN MANSHOGA travar av film, förpackade i kassetter av plåt, plast eller papp. Alla filmer är viktiga. Enthusiastiskt visar han titel efter titel från sin skattkammare. Ingen kastas eller sorteras ut. Han medger att det är svårt att slänga något men att det inte handlar om att samla för sin egen skull utan om en kulturgärning.

– Om du kan historia och får kunskap om nutiden kan du ana framtiden.

FILMFREAK. "Är inte alla intresserade av filmer?"

undrar Henrik Persson, som fyllt ett skyddsrum från kalla kriget med skolfilmer. Endast en bråkdel har han själv hunnit se.

Filmtitlarna speglar det svenska folkbildningssamhället: *Tiden före första världskriget*, *Pojken som lärde sig ansvar* eller *Jag är Johns hjärta*. Några korta filmtitlar ger fantasin vingar: *Abessinien*, *Insjön* eller *En afrikansk negerby*. Den sistnämnda spelades in under 40-talet och handlar om den muhammedanska haustammen i Nigeria.

– De tidigaste filmerna är från 1920. Sedan finns det mesta fram till i slutet på 1990 vad vi tyckt och tänkt genom tiderna. Det vore synd om det skulle förstöras. Påsikt måste materialet överföras digitalt så att alla får tillgång till de unika filmerna. Nu är jag på jakt efter en samarbetspartner så att vi kan bevara detta svenska kulturarv. Mitt mål är att bygga upp

en historisk mediecentral för vårt land.

Henrik anser att det behövs en anställd person som på heltid kan katalogisera och kopiera de tusentals filmer som han samlat.

– Jag är själv beredd på att ta uppdraget, men det finns säkert andra lämpliga personer.

Än kan han inte leva på filmsamlandet, som tar det mesta av fritiden. Han är lärare på ett IT-gymnasium i Göteborg, där han också har ett litet övernattningsrum. Under helgerna bor han i en äldre villa på 400 kvadratmeter i Ullervad några

kilometer från Mariestad. Huset värms med 16 ton havre per år, trots att några av rummen är ouppvärmade.

Under uppväxturen fascinerades han av de

två radiomästarna som kunde ses från föräldrahemmet utanför Motala. Han sökte sig till teknik, teknikhistoria och film och senare utbildade han sig till gymnasielärare inom el-teknik. Efter några år som lärare i Mariestad, där hans mamma har sitt ursprung, flyttade han till Tranemo och Öckerö och nu senast IT-gymnasiet.

I SÖKANDET EFTER SAMARBETSPARTNER HAR han kontaktat Motala radiomuseum, Statens ljud- och bildarkiv, Svenska filminstitutet och Institutionen för kommunikation och information vid högskolan i Skövde.

– Alla tycker det är viktigt och värdefullt. Men det saknas pengar och resurser.

ANDERS CHRISTIANSSON
031 62 40 00 namn@ipg.se

HENRIK PERSSON

Alder: 58

Yrke: Lärare

Bor: Mariestad

Familj: Katten Lukas

Intressen: Teknisk historia

5

favoritroller för Henrik Persson

1. Bäverdalen av Walt Disney
2. En afrikansk negerby
3. Viggen Viggo av Bertil Danielsson
4. Vår vän atomen av Walt Disney
5. Björnar på laxfiske av Sven Gillsäter

Bild: JAN PETER FERNEMAN